

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Craffu Cymunedau
Dyddiad y Cyfarfod:	6 Rhagfyr 2012
Aelod Arwain:	Aelod Arwain dros Dwristiaeth, Hamdden ac Ieuenctid
Awdur yr Adroddiad:	Pennaeth Gwasanaethau'r Amgylchedd
Teitl:	Adolygiad o Asedau Treftadaeth a'r Celfyddydau

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Ystyried y cynnydd hyd yma wrth sylweddoli effeithlonrwydd o ran asedau Treftadaeth a'r Celfyddydau yn y Sir a'r strategaethau a ddatblygwyd gyda'r bwriad o sicrhau eu bod yn ddichonadwy yn y dyfodol. Y nod oedd datblygu gwasanaeth a fyddai'n cyflwyno'r buddion mwyaf posibl i breswylwyr lleol, cymunedau, twristiaid a'r Cyngor.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Ym mis Tachwedd 2010, lluniodd Tom Booty adroddiad cynhwysfawr i'r Tîm Gweithredol Corfforaethol o'r enw "Adolygiad o Asedau Treftadaeth a Chwmnïau hyd braich cysylltiedig". Roedd yr adroddiad yn dadansoddi'r dewisiadau sydd ar gael i'r cyngor, a daeth i'r casgliad nad oedd yr un dewis hawdd ar gyfer gwaredu'r asedau neu eu contractio allan.

Penderfynodd y cyngor felly (yn hytrach) geisio cael y gwasanaeth i sefyllfa fwy cynaliadwy i'r tymor hir, a throsglwyddwyd y gwasanaeth i'r Gwasanaethau Amgylcheddol ar 1 Ebrill 2011, gyda'r canlyniad hwn mewn golwg. Cafwyd newidiadau sylweddol ers hynny, ac mae mwy byth o newidiadau ar y gweill i'r dyfodol. Mae'n amser da felly i'r aelodau werthuso cyfeiriad y teithio.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod y Pwyllgor

- 3.1 yn trafod ac yn cadarnhau'r mesurau gweithredol y mae'r Gwasanaeth wedi'u gweithredu, a'r cyfeiriad teithio sy'n cael ei ddilyn bellach; ac
- 3.2 yn craffu ar sefyllfa ariannol y Gwasanaeth ymhen rhyw flwyddyn, pan fydd canlyniadau tymor 2013 yn hysbys.

4. Manylion yr adroddiad

Yr asedau treftadaeth a weithredir gan y Cyngor yw: Carchar Rhuthun, Nant Clwyd y Dre (Rhuthun), Plas Newydd (Llangollen), ac Amgueddfa'r Rhyl. Mae'r portffolio treftadaeth hefyd yn cynnwys perthynas y Cyngor ag Ymddiriedolaeth Castell Bodelwyddan.

Mae'r Gwasanaeth yn gyfrifol am reoli casgliad o arteffactau sy'n cynnwys tua 30,000 o eitemau. Byddai'r ffigur hwn yn tyfu'r naill flwyddyn ar ôl y llall. Yn flaenorol, byddai

unrhyw eitem gysylltiedig â Sir Ddinbych a oedd o ddiddordeb hanesyddol yn cael ei derbyn i'r casgliad. O hyn ymlaen, dim ond eitemau o werth neu ddiddordeb eithriadol y bydd y Cyngor yn eu derbyn.

Nid oedd casgliad Sir Ddinbych wedi'i gatalogio'n iawn, ac mae llawer o waith yn ofynnol er mwyn inni sicrhau achrediad amgueddfeydd parhaus (sydd ar ddod ym mis Ebrill 2013). Byddwn yn ceisio statws amgueddfa i'r cyfleusterau ym Mhlas Newydd ac yng Ngharchar Rhuthun. Ni fwriedir ceisio statws amgueddfa i'r ardal arddangos yn Llyfrgell y Rhyl.

Y ffocws wrth symud ymlaen yw sicrhau bod y digwyddiadau yn ein cyfleusterau'n denu mwy o bobl, a'u bod yn cynhyrchu mwy o refeniw nag o'r blaen. Yn flaenorol, prin iawn y byddai'r digwyddiadau'n cael eu gwerthuso neu eu dadansoddi o ran cost a budd.

Y brif thema arall yw perthynas waith agosach â chymunedau lleol a grwpiau gwirfoddolwyr. Yn y gorffennol, byddai'r Gwasanaeth yn gweithredu ar ei ben ei hun yn bennaf.

Yn yr atodiadau i'r adroddiad hwn, nodir rhai o'r camau manwl a gymerwyd bellach i wneud y gwasanaeth yn fwy dichonadwy, gan gyflawni'r canlyniadau dymunol. Mae'r canlyniadau hyd yma'n cynnwys mwy o ymwelwyr a lefelau refeniw cynyddol. Ymhlith yr egwyddorion cyffredinol a ddilynir (nad oeddent o anghenraid yn cael eu dilyn o'r blaen) mae:

- a) Rheoli'r Gwasanaeth drwy flaengynllun effeithiol ac adolygu darpariaeth gwasanaeth gan ddefnyddio data priodol ar niferoedd ymwelwyr, cynhyrchu incwm, a chanlyniadau ymgynghori (h.y. gwell ffocws cwsmeriaid).
- b) Adeiladu trefniadau gwaith agos gydag Ymddiriedolaeth Castell Bodelwyddan
- c) Defnyddio mwy o Grwpiau Gwirfoddolwyr ym mhob agwedd ar ddarparu gwasanaeth
- d) Rheoli casgliad Sir Ddinbych yn well a datblygu rhaglen arddangos ystyrlon gyda'r casgliad wrth ei gwraidd.
- e) Ymgysylltu'n ehangach â'r gymuned; gan gynnwys cyfarfodydd â Grwpiau Ardal Aelod, Cyngorau Tref a Grwpiau Cymunedol.
- f) Symud pwyslais i ffwrdd o rôl guradurol, ac yn fwy tuag at "weithredu a hyrwyddo ein hatyniadau i ymwelwyr", e.e. mae gennym bellach Reolwr Masnachol mewn swydd, yn hytrach na churadur amgueddfa.
- g) Mae'r Gwasanaeth yn dal i gefnogi mentrau diwylliannol pwysig, e.e. Gŵyl Edward Pugh a choffâd y Rhyfel Byd Cyntaf etc. Mae'r Gwasanaeth hefyd yn croesawu cyfleoedd i weithio gydag Eisteddfod Ryngwladol Llangollen, a Thwristiaeth Sir Ddinbych i ddatblygu'n cyfraniad at Eisteddfod Genedlaethol 2013.
- h) Byddwn yn dal i ddatblygu rhaglenni addysg priodol, h.y. ar ôl ymgynghori'n briodol ag ysgolion ac Adran Addysg y Cyngor
- i) Mae'r Gwasanaeth yn chwaraewr pwysig bellach ym Mhartneriaeth Twristiaeth Gogledd Cymru a phrosiect Cyrchfan Sir Ddinbych. Mae'r Gwasanaeth wedi datblygu perthynas waith agos iawn ag Adran Cefn Gwlad y Cyngor.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae'r pwyslais newydd ar atyniadau i ymwelwyr yn cyd-fynd yn dda iawn â blaenoriaeth y Cyngor i ddatblygu'r economi leol, h.y. yr economi dwristiaeth yn arbennig. Mae'r Gwasanaeth yn cael ei gynnwys yng nghynllun rheoli cyrchfan y Cyngor.

6. Beth fydd yn ei gostio a sut bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Y nod yw cadw yn y lefelau cyllideb presennol, a chynyddu lefelau incwm, er mwyn ail-fuddsoddi arian i wneud ein safleoedd yn fwy deniadol byth. Mae crynodeb o'r sefyllfa ariannol gyfredol yn Atodiad 2. Disgwylw'n i'r sefyllfa wella'r flwyddyn nesaf o ganlyniad i'r mentrau a rhoddwyd ar waith bellach.

Nid oes unrhyw oblygiadau cyfreithiol, cydraddoldeb na TGCh sylweddol. Bydd y gwaith sy'n cael ei wneud yn ein safleoedd yn cynorthwyo bioamrywiaeth, e.e. rheoli coetir ym Mhlas Newydd. Mae Cyfeillion y Ddaear yn ceisio gwneud prosiect a allai arwain at gynhyrchu ynni o'r nant ym Mhlas Newydd.

7. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd?

Datblygwyd y trefniadau newydd ar ôl ymgynghori'n helaeth â staff treftadaeth, ac adrannau eraill o'r Cyngor. Rydym mewn cysylltiad parhaus â CYMAL, Cronfa Dreftadaeth y Loteri, ac Ymddiriedolaeth Castell Bodelwyddan. Rydym hefyd wedi ymgynghori â Grwpiau Ardal Aelod am y gwaith sy'n cael ei wneud.

8. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Amherthnasol

9. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Y prif risg yw na ellir cynyddu'r lefelau incwm cymaint â'r disgwyl. Fodd bynnag, mae'r holl fesurau a ddisgrifir yn yr adroddiad hwn wedi'u cynllunio i atal hynny rhag digwydd.

Mae'r blaengynllun yn cynnwys:

- Gweithredu ein Polisi Gwirfoddolwyr
- Targed i gynyddu'r incwm 10% yn nhymor 2013
- Sicrhau achrediad amgueddfa i ddau o'n safleoedd - Mawrth 2013
- Cael Strategaeth Digwyddiadau ddichonadwy ar waith erbyn - Ebrill 2013
- Datblygu gwell strategaeth farchnata erbyn - Ebrill 2013
- Catalogio'r casgliad yn iawn, a'i ddefnyddio'n brif adnodd ar gyfer rhaglen o arddangosfeydd, gan gynnwys arddangosion i gefnogi'r Eisteddfod Genedlaethol a'r Eisteddfod Ryngwladol etc.

10. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Erthygl 6.3.4 o Gyfansoddiad y Cyngor

Swyddogion Cyswllt:

Rheolwr Grŵp Gwasanaethau Amgylcheddol Ffôn: 01824 712130

Rheolwr Masnachol Treftadaeth Ffôn: 01824 708259